

Zeynep Hicret

Çolak Flattat

HECE

öykü

Zeynep Hicret: 1981'de İstanbul'da doğdu. Öykülerini ilk kez Heceöykü'de yayımlamaya başladı. İlk şiirlerini çeşitli dergilerde yayımladı. *Çolak Hattat*'la ikinci kez okuyucuyla buluşan yazarın, Hece Yayınlarından çıkan, *Kırmızının Çağırısı* adlı bir öykü kitabı bulunuyor. Yazar ayrıca fotoğraf sanatıyla da ilgileniyor.

ÇOLAK HATTAT

ZEYNEP HİCRET

HECE YAYINLARI

Hece Yayınları: 380
Öykü

Birinci Basım: Mart 2016
©Hece Yayınları

Kapak Tasarımı: SARAKUSTA
www.sarakusta.com.tr
Teknik Hazırlık: Bülent GÜLER

Baskı: Dumat Ofset
T: (0312) 278 82 00

ISBN: 978-605-9279-86-4

HECE Basın Yayın Reklamcılık San. Tic. Ltd. Şti.
Konur Sokak Nu: 39/1-2 Kızılay-Çankaya/Ankara
Yazışma: P.K. 79 Yenişehir/Ankara
T: (0 312) 419 69 13 F: (0 312) 419 69 14
e-posta: hece@hece.com.tr
www.hece.com.tr

İÇİNDEKİLER

Çolak Hattat /	7
Saatçinin Kızı ve Uşakları /	25
Kırılan Dallar /	51
Cennetin Sesi /	85
Uyusam da Kurtulsam /	103
6 Ekim Hadisesi /	109
Hasta Bakıcı /	117
Overlok Makinesi /	121
Rızık Dağıtıcısı! /	137
Arınma Meydanı /	147

ÇOLAK HATTAT

*Kalem kec-dil, mürekkeb rû-siyeh, kâğıd dü-rû bilmem
Kimi etsem o şûba arz-ı hâlim yazmada mabrem¹*

Babam mürüvvetimi görme konusunda oldukça kararlıydı. Bu isteği zamanla marazi bir hâl aldı. Kim, “Gelinlik çağında, temiz bir aile kızı var,” dediyse oluruna bakmadan, eskisi kadar titizlenmeden kızı istemeye gitti. Ben de onun bu arzusuna ayak uydurmak zorunda kaldım. O önde, ben arkada, böyle böyle sayısız eve girip çıktık ama kimse kızını benim gibi birine vermeye razı olmadı. Bir kere, mesleğimle ilgili hiçbir fikirleri yoktu, ayrıca sol kolum doğuştan çolaktı.

Kız babaları, çolaklığımın sosyal hayatım üzerindeki etkilerini merak ederek garip sorular sorarlardı. Bu hâlde ev ge-

¹ Eğri dilli kalem, siyah yüzlü mürekkep, ikiyüzlü kâğıt.
Şimdi kalkıp arzuhâlimi yazmaya kimi aracı etsem?

çindirmem, çoluk çocuk yetiştirmem mümkün müydü? Aylık ve yıllık kazancım ne kadardı? Sigortam var mıydı? ‘Ne cüretle kapımıza geldin,’ der gibiydiler. ‘Bir de üstüne çolaksın’ demeye cesaretleri yoktu. Kızlarını mühendislere, doktorlara layık gördüklerinden, benim gibi biriyle karşılaşmak onlar için fazlasıyla inciticiydi. Hiç değilse ayakları yere basan basit bir memur olsaydım! Ne gezer! Kapılmışım boş bir hayale! Ama geç sayılmazdı. Memuriyet sınavlarına girebilir, kendime düzgün, sağlam bir hayat kurabilir, çocuklarıma iyi bir gelecek sağlayabilirdim. Ne tavsiyeler, ne öğütler! Binbir çeşit aileyle karşılaşmıştık. Nasihat edenlerin dışında, sessizce meramımızı dinleyenler de olurdu. Bazıları da karşılarında süklüm püklüm duran bu baba oğula yok gözüyle bakar, sanki orada değilmişiz gibi, ortada önemli bir mevzu yokmuş gibi kendi aralarında konuşurlar, kahvelerimizi bitirene kadar âdeta varlığımıza tahammül gösterirlerdi. Kimi de çolak kolum yüzünden hâlime yazıklanır, ‘Muhakkak yaratıcının bir bildiği vardır,’ diyerek daha hayırlı kapıların açılmasını temenni ederdi.

Babamın bu ısrarcı tutumu çeşitli sorunlara yol açtığı gibi, insanların bana bakışında da birtakım sıkıntılar ortaya çıkarmıştı. Artık onların gözünde eksik ve kusurlu biriydim. Sanki kendi tercihimmiş gibi kader ve kaza denilen takdir-i ilâhî’yi görmezden geliyorlardı. Babamın gönlünü incitmeyeceğini bilseydim, yaratıcının takdirine kusur gözüyle bakılmasına sebebiyet vermez, değil evlenmek, topluma dahi karışmaz ve ne zaman ‘temiz bir aile kızı’ haberi alsak itirazsız peşine takılmayı sürdürmezdim.

Şimdi, aradan bunca zaman geçtikten sonra, düşünüyorum da sahiden babam için miydi o katlanmalarım? Yoksa ispatlamak istediğim başka şeyler mi vardı? Hiç mi kendime güven duymuyordum?

Aslında bir keresinde oldukça güvenmiştim kendime. En son kız istemeye gittiğimiz evde başımı hiç eğmeden, söylenecek sözlere, imalara aldırış etmeden, çolaklığımı kendi hatam-

mış gibi saklamaya lüzum görmeden oturdum yerimde. Öylesine bir özgüven içindeydim ki, odaya çini fincanlarından tüten kahve kokusu eşliğinde ince, uzun boylu bir kızın girdiğini bile görmüştüm. Kız bütün misafirleri dolaşıp da dizlerimin yakınına gelince, gözlerimi amaçsız bir ifadeyle kızın yüzüne diktim. Yalnızca birkaç saniye bakabildim ama o berrak teni, eşarabının altından sarkan örgülü saçların tepsiye değişimini ve hafifçe titreyen yumuşak sesi yıllarca aklımdan çıkaramadım.

Beni ardı sıra bu merasimlere sürükleyen babam mürüvvetimi göremeden vefat edince, yenilgilerle ve kalp kırıklıklarıyla dolu mazime bir çizgi çektim ve her şeyin başlangıcı olan o noktaya geri döndüm.

“Herkes hayatına kendi noktasıyla başlar,” derdi rahmetli üstadım. “Kişi karakterini, dinginliğini, ritmini, sükûnetini, kâğıda düştüğü bu tek geometrik noktayla belirler. Noktalama biçimi onun sanat ve hayat çizgisini, âlemi tasavvur edişini ve kulluğun meşkini temsil eder.”

Onunla tanıştırıldığımda bir şiltenin üzerinde bağdaş kurup oturmuş, oturduğundaki vakar, bakışlarındaki keskinlik tüylerimi ürpertmişti. Beyaz sakallı, iri yapılı, geniş göğüslü ve iri parmaklıydı. Oltu taşından çok kıymet verdiği bir tespihi vardı. Elinde kalem olmadığı zamanlar bu tespih olurdu. Az konuşur, konuştuğunda kelamı kısa tutar, konuyu örneklerle izah ederdi.

“Yazıyı bana rüyada talim ettirdiler,” derdi. Sülüs, Nesih, Ta’lik başta olmak üzere pek çok yazı çeşidinde mahir idi. İstese gözü kapalı bile yazardı ama yazıya hürmeti o dereceydi ki, bu ameli kıldan ince, kılıçtan keskin bir sırat üzerinde yürümeye benzetirdi. Musikîşinastı da. Kendine ait güfteleri vardı. Gençliğinde kanun ve ud çaldığı söylenirdi. Ben onunla tanıştığım sıralarda artık yalnızca ney üflüyordu. O ney üflemeğe başladığında dinleyenlerin zihni durulur, ruhlar sanki başka bir âlemde seyrederdi.

“Hattat için kalemin gıcirtısı ve neyin sesi, seslerin en güzelidir,” der ve neyin o meşhur hikâyesini anlatmaya başlardı:

“Bir gün, Peygamberimiz (s.a.v) Hazreti Ali ile sohbet ederken ona, kimseye anlatmaması koşuluyla ilahi aşkın sırlarından bahseder. Ama Hazreti Ali'nin öğrendiği bu sırlar benliğine sığmaz olur ve bu sırların ağırlığı altında ezilir. Sonunda dayanamaz ve suyu çekilmiş kör bir kuyunun başına gelir, derince bir ah çekerek sırrını kuyunun içine döker. Hz. Ali'nin dilinden dökülen sırların güzellikleriyle dolan kuyu coşar ve deruni bir heyecanla sel olup taşar. Taşan suların bereketiyle kuyunun etrafında bir bir kamışlar boy verir.”

İşte bu kamışlardan yapılan “ney”in, insan sesine en yakın ses olması ve onu duyunca insanların huzurla dolup ruhlarının coşması bundandır. Neyzenlerin nefesinde yanık nağmelere dönüşen bu kamışlar, hattatların elinde de büyüleyici güzelliklere dönüşürler. Eskiler, kamış kalemin kâğıt üzerinde çıkardığı sesi gözleyerek, onun Allah'a olan aşkını hakkıyla yazamadığı için ağladığını, dolayısıyla gözünden böyle kara kanlı yaşlar akıttığını söylemişlerdir.

İşte, hattat da ney sesi ve kalemin gıcirtısıyla buluşur ve ÜSLUB-U BEYAN, AYNIYLA İNSAN OLUVERİR.

Üstadımın başka bir özelliği daha vardı ki, musikide ve hat sanatında olduğu kadar, güreşte de mahir idi. Hatta camiada “pehlivan hattat” olarak ün yapmıştı. Ben de pek çok defa gençlerle bilek güreşine tutuştuğuna tanık olmuştum. Yaşının aksine çok da iyi güreşirdi. Eskiden kimleri kimleri devirdiğinden bahseder, sanki o yılları yeniden yaşar, gözlerinin içi parlardı. Bunu gençliğin, kudretin bir simgesi saymasınayım yorumlardım. Çünkü onun gibi birinin, övünecek daha değerli meziyetleri olduğuna inanırdım. Sarımtırak yüzü, yassı burnu ve donuk mavi gözleriyle, göz renginin aksine son derece ışıltılı ve keskin bakışlarıyla bir görenin hafızasına kazanırdı. “Bizim işimiz sağ elle,” derdi. “Allah sağ elimize ra'ş'e vermesin.” Çolaklığımıza dair tek kelime etmezdi. Bazen, acaba sol tarafıma düşen gözü görmüyor mu? diye sorardım kendime. Yalnız bir

keresinde benim hakkımda ileri geri konuşan birini susturmuş ve: “Onun özelliği çolak olmasıdır,” demişti.

Kişilerin zahirlerinden çok, kalpleriyle alakadardı. “Kalbindeki yaranın kabuk bağladığını sanıyorsun ama bir gün kanayacak evlat,” demişti. Geleceği görmüştü âdeta. Şimdi hayatta olsaydı noktalarımın, çizgilerimin, “Elif”i oluşturan gözyaşı çizgisi gibi ruhumdan süzülüp, kâğıda sen olarak düştüğünü söylerdi. Alnını, dudaklarını, çeneni, parmaklarını, edanı meşklerimden seçebilirdi. İlk meşklerimiz esnasında bir gün bana, “Olgunlaşmak için ateş beklenmez evlat,” demişti.

Bugün ise beklediğim o ateş yüreğimi küle çevirdi. Yıllar önce kahve tepsisiyle bıraktığım güzel, bir gün elinde bir eskizle çıkageldi ve: “Bunun yazılmasını istiyorum,” dedi. “Siz güzel yazıyormuşsunuz.” O yumuşak titrek ses, o berrak ten biraz yılların tozu altında katılaşmıştı ama kapıdan süzülen ince uzun boy, o endam, o ahenk aynıydı. Eline kahve tepsisi verilse zaman geri saracaktı sanki. Tutulmuş kalmıştım. Neden sonra kendime geldim ve yıllar önce kahve fincanına uzanan titrek parmaklarımla eskize uzandım. Tırnak diplerimde biraz mürekkep lekeleri kalmıştı. Lekelere bakıyordu. Sonra diğerini gördü. O da beni tanıdı.

* * *

Bu karşılaşmadan sonra zaman Çolak Hattat için geri sarıldı. Harfler yeniden yazılmak üzere düzeltilip açıldı ve her şey aslına, “Elif”e döndü. “Elif” nokta demektir. O tek noktanın sonsuzluğa uzanan çizgiye dönüşmesiyle, ruhi hendesindeki fitratı yepyeni bir ahenkle kâğıtlara nakşedecek, kederini, neşesini harflere işleyecekti.

Kadının kendisinden istediği yazıyı yazmak için masasının başına geçip oturdu. En kaliteli kâğıdı, en iyi mürekkebi çıkardı. Kamışı çolak koluna destek yaparak yeniden yonttu. Yontukları muhafaza ettiği kutuya süpürdü. Temiz ucu hokkaya batırdı ve nefesini tutarak, öncelerden farklı bir dikkatle “Elif” yazdı.

Kalem kâğıdın üzerinde gıcırıyor, inliyor, kalem ağlıyordu. Ancak üç noktaya kadar birleştirebildi; parmakları kilitlenmişti.

Bu hâl onda birkaç gece devam etti. Eskizi tamamlamak için süreyi o kadar uzattı ki kadın onun davranışlarını garipsemeye başladı. İlkinde, önceki acil siparişlere yoğunlaştığından onun yazısını ertelemek zorunda kaldığını söyledi. İkincisinde, elinde bir ağrı olduğunu ama muhakkak en kısa zamanda yazacağını söyledi. Üçüncüsünde işi yokuşa sürmüş ve kadına neredeyse artık hiç yazamadığından bahsetti. Kadın, “Yoksa yazmayı mı bıraktınız,” dedi. “Eğer öyleyse ben...” “Hayır, hayır,” dedi Çolak Hattat. Garip bir şekilde içten gülümsüyordu, “Arada olur böyle. Zamanı gelince her şey kendiliğinden düzeler,” dedi. Yanında çalışan çocuğa seslendi ve: “Ne ikram edelim size,” diye sordu. Masanın üzerinden aldığı bakır kâseyi kadına doğru uzattı. Kadın kâsedden bir lokum aldı ve bir kahve içme süresi kadar vakti olduğunu söyledi.

Oturdular ve sessizliğin hüküm sürdüğü bir diyalogu paylaştılar. Kelimeler ruhlarında birikiyor, ikisi de diğerinden, zamanın dillerinin üzerinde katılaştırdığı düğümü açacak o adımı bekliyordu. Suskunluk sindikçe katılaşıyordu düğüm. Bunu yeterince tecrübe etmişlerdi.

Kadın başı eğik bu adamı, geçen yıllar boyunca ara sıra aklına düşmesiyle ve sıkıntılı bir hâlde rüyalarına girmesiyle az buçuk tanıyor, neden hatırından çıkarmasına izin verilmediğini anlamlandırmaya çalışıyordu. Şimdi de benzer bir tavırla duruyordu karşısında. Kalbiyle akli arasında gidip geldiği o kadar aşıkardı ki, çıkar yolu bulması hayli zaman alacağına benziyordu. Onu, içinde bulunduğu medcezirden kurtarmak için kısa bir cümle kurdu. Soru cümlesi değildi bu, herhangi bir itiraf da içermiyordu ama kalbindekileri dillendirmesi için Hattat’a cesaret vermişti.

Geçmişle şimdi arasında bocalayan iki kalpti onlar. Biri zamandan alacağını almış gibiyse de, diğeri hâlâ alacaklıydı. Doksan dokuz taneyi nasıl bir imame tutuyorsa, doksan dokuz cüm-

leyi de kalplerinin en derininde tutan tek bir korkuydu. Süre uzadıkça aralarında korku diye, sır diye bir şey kalmadı. Cümleler kendiliğinden akıp gitti. Ne kadar bir zaman geçmişti ikisi de fark etmediler. Sanki değeri ikisince de eşit bir şeyi bulmuşlar gibi ruhları bu rastlantıyla yeğnilik kazanmış, muhabbet yeline kapılıp gitmişlerdi. Uzaktan bakanlar, çehrelerindeki benzer pırıltıdan yola çıkarak, onları kırk yıllık eş sanabilirdi. Birinin kurduğu cümle diğerinde hemen karşılık buluyor, bu söz dansında birbirlerini uyum içinde takip ediyorlardı. Çolak Hattat ömrü boyunca beklediği ateşin yüreğinde oluşturduğu düğümün konuştukça çözüldüğünü, sustukça yeni bir pırıltıya dönüştüğünü hissetti. Yıllarca biriktirip çoğalttığı ummanın taşmasını engellemeyecekti. Artık akli değil, kalbi konuşuyordu.

Kadınsa bu engin yüreğin feryatları, itirafları, özlem ve hasret mihrapları önünde bocalamadan, saygıyla durdu. Onda yeni bir sığınak buldu , onu hiç tanışmadığı bir güvenle kalbinde ağırladı. Zamanla olan hesabının kapanmadığını görünce şaşırmıştı. Aman neden şaşırıyordu? Kadın ve erkek yaratıldığından çok daha önce aşk vardı.

²Evela kalemi anlattı ona Hattat. Yaratıcının önce kalemi yarattığını ve ona “yaz” emrini verdiğini, bu emir karşısında, “neyi yazayım” diye soran kaleme, “aşkı yaz” buyurmasıyla kalemin “ah” çekerek ortadan ikiye ayrılışını anlattı. Bu yüzden olsa gerek, hattatlar önce kaleme âşık olurlar, dedi. Onunla yanarlar. Yaratıcının kaleme olan yeminini hattattır yeryüzünde taşıyan. Kalem eğer cevap verirse bu yanışa, o zaman inci gibi harfler dizilirler kâğıda. Kamıştan kaleme uzanan bu yolun sudan, havadan ve ısdan süzülerek geldiğini bilir hattatlar. Kamış da bu büyük yolculuğa çıkmak için hazırlanmış, suyunu kurutmuş ve bu yolun meşakkatlerine karşı sertlik kazanmıştır.

² Bu bölümün bazı cümleleri Kalem Güzeli'nden, bazıları da çeşitli kaynaklardan alınmıştır.

Artık tek arzusu, gerçek yazıcısını bulmak ve onunla sonsuzluğa uzanan harflere teslim olmaktır. Bu yol, benlikten vazgeçenlerin kendini bulma yoludur. Bu yol kalemin, kâğıdın hürmetiyle kazanılan yoldur. Hattat kalemin ateşi ve kâğıdın sükûnetiyle ruhunun çalkantısını dengelemeye çalışır. O, dünyayı noktadan çizgiye, çizgilerden harflere doğru okur. Onun tek gördüğü, tek kavradığı harflerdir. Kalbi yanınca bir “Ah” آه çeker.

Dünyadaki yerine bakıp “Hiç” هیچ der. Kalemi yeterli ölçüde salıverip yürüterek, nefes gibi akışını sağlayarak, şerri ve şerre alet olacak yazıları yazmayarak, kalemin hakkını ödemiş olur.

*Kalem feryat eder, ağlar mürekkebe
Beni nâdan ellere bırakma Ya Râb!*

Sonra noktayı anlattı ona. Her şeyin nokta ile başladığını ve nokta ile devam ettiğini. “Elif” in aslında bir nokta olduğunu, o noktanın göz gibi ağlamaya başlamasıyla yaşların aşağıya doğru süzüldüğünü ve o gözyaşı izine “Elif” dendiğini. Böylece noktalar çizgiye, çizgiler harflere, harfler alfabeyle dönüştü. Hayat gibi hattat da bir noktadan başlar ve son noktaya kadar ömür çizgisini çeker, dedi. Çizgilerin insan hayatında bir nizamı, bir yeri vardır. Mesela, eskiler kader çizgisinden bahsederdilerdi. İnsanın kaderinin alın çizgilerinde olduğuna, şu arzda başına gelecekleri avuç içi çizgilerinde taşıdığına inanırlardı. Bir kişiyi övdüklerinde önce onun doğruluk çizgisini överlerdi.

“Elif” i, “Nun”u, “Vav”ı, iki gözlü “He” yi anlattı; “Elif” ki yedi noktadan müteşekkildir, dedi. Bütün harflerin aslıdır ve varlığı temsil eder. Doğruluğun, birliğin simgesidir. Minareler “Elif”e, kubbeler “Be” ye benzer. Erildir “Elif”. Akışkanlığı, dünya ile yaradan arasındaki doğrudan ilişkiyi sembolize eder. “Be” ise dişildir ve yaratılış düzlemini temsil eder.”

Sarih bir dille anlatıyordu. “Harfler de insanlar gibi özellikler taşır,” dedi. “Mesela “Vav” harfinin kafası, gözü, alını, çenesi, gıdığı vardır. Başını karnına gömmüş duruşuyla insanoğlunun ana rahmindeki görüntüsünü çağırıştırır.”

“İki gözlü “He” de başıyla, kaşlarıyla, iki gözünden akan kanlı yaşlarıyla hüznü bir çehreye sahiptir. Göğüs kafesindeki ruhun sesidir o, canın nefesidir. Öyle mucizevî bir sestir ki sadrı yarar ve bir inşirah müjdesiyle göğsü genişletir.”

İnilti ve titreşimli nidası olan ve hokka resmine benzeyen “Nun” u da anlattı. “Her şahıs “Nun” içinde bir nokta, şu feza içinde bir arz gibi, arz üzerinde bir beden, beden içinde “ben ben” deyip duran inilti, sürurlar ve yeisler içinde titreşen, arzu ve ümitlerle dolup taşan, Hakk’ın kaza ve kader kalemiyle yazmış olduğu pek güzel yazısıdır,” dedi.

“Yazı dilin eli, elin dilidir. Aklın mizanı, gönlün tercümanı, iradenin ölçüsü, ruhun aynasıdır. Yazı hafızanın yükünü hafifletir, fikrin olgunlaşmasına yarar, sözü nizama sokar, dili dizginler. Hattat da yazarken “Nûn” gibi (tıpkı nüveye istiflenen o metafizik çiçeklerin, meyvelerin toprağa düşüp de suyla, havayla ve güneşle birlikte olgunlaşmasına benzer) esrarengiz bir âlemin feyizlerinden nasiplenerek olgunlaşır.”

Anlattıkça anlattı. Sözleri kalbinde karşılık bulana rastlayınca, onun tarafından hatırlandığına sevinerek, ırmaklar gibi coşmuştu. Ve anlattıklarına *“hasretin gönlümde, lakin kim bilir sen neredesin”* şarkısını söylediği o yalnızlıklarla dolu yılları da ekledi;

Kalem eğri dilli olsa da, en doğru duygularımı onunla yazdım. En samimi itiraflarım onun iradesi sayesinde döküldüler kâğıda. Bu yaşlı ve titrek parmaklar böylece yeniden tutunmuş oldular harflerin gücüne. Kokun mürekekbim oldu. Boyun kalemim. Saçların kâğıdımdı. Sana Leyla dedim, Aslı dedim. Sen Belkıs’tın, Zühre’ydin. Şirin’di adın. “Elif”ler, “Vav”lar, “Mim”ler, “Ye”ler seni taşıdılar gönül hazneme. Tavrının, endamının izabını harflere yükledim. Harfler gözle-